

MELDCODE HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING

Februari 2019
Vastgesteld op: 2019

MELDCODE HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING

Meldcode voor het handelen huiselijk geweld en kindermishandeling

Het bevoegd gezag van Stichting De Tjongerwerven CPO, hierna te noemen De Tjongerwerven CPO

Overwegende

Dat De Tjongerwerven CPO verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van onderwijsactiviteiten aan haar leerlingen en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is voor leerlingen die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;

Dat van de medewerkers die werkzaam zijn bij De Tjongerwerven CPO op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met leerlingen attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen met als doel signaleren en stoppen van het mogelijke geweld en hulp bieden bij de gevolgen ervan;

Dat een melding bij Veilig Thuis van mogelijk huiselijk geweld of mogelijke kindermishandeling een professionele norm en als zodanig noodzakelijk is door de medewerkers die werkzaam zijn bij De Tjongerwerven CPO;

Dat De Tjongerwerven CPO wenst vast te stellen zodat de medewerkers die binnen De Tjongerwerven werkzaam zijn, weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;

Dat De Tjongerwerven CPO in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de medewerkers bij deze stappen ondersteunt;

Dat onder huiselijk geweld wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling, eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex) partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten;

Dat onder kindermishandeling wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen getuige van huiselijk geweld, parental alienation (ouderverstoting), sociaal-emotionele mishandeling, eer gerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking;

Dat onder medewerker in deze code wordt verstaan: de beroepskracht die voor De Tjongerwerven CPO al dan niet in dienstbetrekking werkzaam is en die in dit verband aan leerlingen van de instantie zorg, begeleiding, onderwijs, of een andere wijze van ondersteuning biedt;

Dat onder leerling in deze code wordt verstaan: iedere persoon aan wie de medewerker zijn professionele diensten verleent;

In aanmerking nemende:

De Wet algemene verordening gegevensbescherming;

Jeugdwet;

De Wet maatschappelijke ondersteuning 2015;

Het privacyreglement van De Tjongerwerven CPO

Stelt de volgende Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling vast.

De Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling is per 1 januari 2019 verbeterd en aangescherpt. Het wordt een professionele norm om melding te doen bij Veilig Thuis als er vermoedens zijn van acute structurele onveiligheid. In *bijlage 1* staan 3 professionele meldnormen waar het zodanig noodzakelijk is een melding te doen.

Bij de meldcode is een afwegingskader bijgevoegd om de kwaliteit van beslissingen te verhogen die worden genomen door de medewerkers die vermoedens signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling. Ook zal De Tjongerwerven een aandachtsfunctionaris aanstellen. Een aandachtsfunctionaris is vergelijkbaar met een ib'er of zorgcoördinator. Medewerkers kunnen bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld bij deze persoon terecht. De aandachtsfunctionaris zorgt voor implementatie van de meldcode en coördineert het signaleringsproces, verwijzing en zorg rondom de leerling en het gezin.

STAPPENPLAN MELDCODE VAN HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING

De medewerkers van De Tjongerwerven hanteren de volgende stappen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De aandachtsfunctionaris kan daarbij worden geraadpleegd.

Stap 1 In kaart brengen van signalen

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld ontkrachten in kaart en leg deze vast. Leg ook de contactstappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen vast.

Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling een signaleringsformulier uit het protocol Vermoeden van huiselijk geweld en kindermishandeling, verwaarlozing en seksueel misbruik.

Heb je zelf geen contact met de leerling, dan kunnen de signalen over de situatie waarin dit kind zich mogelijk bevindt toch worden vastgelegd, als de toestand van dit kind daar aanleiding toe geeft.

Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een medewerker, dan meldt de beroepskracht de signalen dan bij de leidinggevende of de directie. In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

Kindcheck:

Zijn er signalen m.b.t. de ouder, die mogelijk een risico vormen op ernstige schade voor kinderen dan moet er in dit geval onderzocht worden in een gesprek met ouders/verzorgers of er kinderen bij de ouders/verzorgers wonen en wie er voor deze kinderen zorgt. Op basis van deze informatie wordt er besloten of er verdere actie ondernomen moet worden en daarbij de verdere stappen voort te zetten.

Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk

Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht. Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd. Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een beroepskracht.

Stap 2 Overleg met aandachtsfunctionaris en/of een deskundige collega

Bespreek de signalen met een aandachtsfunctionaris en/of een deskundige collega of raadpleeg eventueel Veilig Thuis.

Stap 3 Ga het gesprek aan met de leerling

Bespreek de signalen met de leerling en zo nodig ook met de ouders/verzorgers van de leerling. Is ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek raadpleeg dan de aandachtsfunctionaris en/of een deskundige collega of eventueel Veilig Thuis.

1. Leg het doel uit van het gesprek;
2. Beschrijf de feiten die zijn vastgesteld en de waarnemingen die gedaan zijn;
3. Nodig de leerling en/of de ouders/verzorgers uit om een reactie hierop te geven;
4. Kom pas na deze reactie met een interpretatie van hetgeen is gezien, gehoord en waargenomen. In geval van vrouwelijke genitale verminking kan daarbij de Verklaring tegen meisjesbesnijdenis gebruikt worden.

Het achterwege laten van het gesprek met de leerling en/of ouders/verzorgers, is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van de leerling, die van de medewerker, of die van een ander in het geding is; of
- als er aanwijzingen bestaan om te veronderstellen dat de leerling door dit gesprek het contact zal verbreken.

Stap 4 Afweging huiselijk geweld/kindermishandeling

Weeg op basis van de signalen, het ingewonnen advies en het gesprek met de leerling het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Met behulp van de 5 afwegingsvragen kun je bepalen of er sprake is van acute of structurele onveiligheid.

1. VERMOEDEN WEGEN

2. VEILIGHEID

Op basis van de stappen 1 t/m 4 van de Meldcode schatten wij als school (functionarissen en bevoegd gezag)/ leerplicht in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid:

A: NEE -> ga verder naar afweging 3

B: JA of twijfel -> direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis. De afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen.

3. HULP

Ben ik, of iemand anders in mijn school of een ketenpartner / ben ik als leerplichtambtenaar in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis, die binnen 5 werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder

B: JA -> ga verder met afweging 4

4. HULP

Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis

B: JA -> hulp in gang zetten, termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn. Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem casemanager. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.

5. RESULTAAT

Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis

B: JA -> hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren van de veiligheid van alle betrokkenen

Stap 5 Beslissen

Na het afwegen zijn er 2 beslissingen die kunnen en moeten worden genomen. Het is van belang dat de beslissingen in goede volgorde worden genomen

Afweging 1 → Is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk?

Melden is noodzakelijk als er sprake is van acute of structurele onveiligheid, als hier geen sprake van is het de medewerker nog steeds vrij om bij Veilig thuis te melden.

De directeur doet de melding bij Veilig Thuis. Het bestuur is op de hoogte.

Bij noodzakelijk melden wordt afweging 2 over eventuele hulp in overleg met betrokkenen en veilig thuis beantwoordt.

Afweging 2 → Is hulpverlening of organiseren (ook) mogelijk?

Hulpverlening is mogelijk als:

- De professional in staat is om effectieve/passende hulp te bieden of te organiseren
- De betrokkenen meewerken aan de geboden of georganiseerde hulp
- De hulp leidt tot duurzame veiligheid

Als hulpverlening op basis van één van deze punten niet mogelijk is, is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk.

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN DE TJONGERWERVEN CPO IN HET SCHEPPEN VAN RANDVOORWAARDEN VOOR EEN VEILIG WERK – EN MELDKLIMAAT

Om het voor de medewerker mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt De Tjongerwerven CPO er zorg voor dat:

- binnen de organisatie en in de kring van leerlingen bekendheid wordt gegeven aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- periodiek een aanbod wordt gedaan van trainingen of andere vormen van deskundigheidsbevordering zodat medewerkers voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- er voldoende deskundigen beschikbaar zijn die de medewerker kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de code;
- de meldcode aansluit op de onderwijs- en zorgprocessen binnen de instantie;
- de werking van de meldcode regelmatig wordt geëvalueerd en dat zo nodig acties in gang worden gezet om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- afspraken worden gemaakt over de wijze waarop De Tjongerwerven CPO zijn medewerkers zal ondersteunen als zij door leerlingen in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Professionele meldnormen

Het doen van een melding bij Veilig Thuis van mogelijk huiselijk geweld of mogelijke kindermishandeling is een professionele norm en als zodanig noodzakelijk:

Meldnorm A → In ALLE gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid.

Meldnorm B → In alle ANDERE gevallen waarin de aandachtsfunctionaris/leerplichtambtenaar meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Meldnorm C → Als een aandachtsfunctionaris/leerplichtambtenaar die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Acute onveiligheid

Definitie

Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.

Toelichting

Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.

Voorbeelden

- Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft.
- (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe.
- Poging tot verwurging.
- Wapengebruik.
- Geweld tijdens de zwangerschap.
- (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar.
- Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking).

- Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel.
- Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt.
- Vrijheidbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.
- Acut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs.
- Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
- een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene
- Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken
- Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt
- etc.

Structurele onveiligheid

Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.

Toelichting

Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst.

Voorbeelden

- Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige (psychosociale, relationele) problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/ of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden.
- Vergelijkbare situaties met kwetsbare ouderen en een mantelzorger.
- Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken.
- Escalerende vormen van stalking in partnerrelaties.
- Minderjarige die geregeld getuige is van huiselijk geweld tussen ouders.
- Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben.
- Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden.
- etc.

Definitie

Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Toelichting

Als een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden.

Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/verzorgers bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex)partnerstalking, huwelijksdwang, mensenhandel, eengerelateerd geweld en oudermishandeling.

Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgtacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer. Bij de keuze voor wel/niet melden staat de veiligheid van het slachtoffer altijd voorop.

Bijlage 2: Achtergrondinformatie over Veilig Thuis

ADVIES

Bij iedere stap van de meldcode geldt dat er altijd contact op kan worden genomen met Veilig Thuis. Veilig geeft advies, ondersteunt, doet onderzoek en brengt hulpverlening op gang om de situatie voor alle betrokkenen veiliger te maken. Er kan advies gevraagd worden en/of een melding gedaan worden.

Bij Veilig Thuis is veel kennis aanwezig over mogelijke signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De medewerkers kunnen ook adviseren over de te zetten stappen en over het voeren van gesprekken over de signalen. Bij het vragen van advies zet Veilig Thuis zelf geen stappen in de richting van de ouders/leerling of die van anderen. Het advies is dus uitsluitend gericht tot de beroepskracht die een adviesvraag heeft neergelegd.

MELDEN

Als er bij het volgen van de stappen wordt besloten tot het doen van een melding, dan start Veilig Thuis een onderzoek naar de vermoedelijke mishandelingssituatie. Daarbij worden gegevens over het kind en het gezin verzameld die duidelijk moeten maken of er sprake is van mishandeling en de problemen die spelen. Als de vermoedens van kindermishandeling door het onderzoek bevestigd worden, dan wordt alles in het werk gesteld om passende hulpverlening voor de betrokkenen op gang te brengen mede in overleg met de melder.

NB: Bij een melding moeten ouder-/leerlinggegevens worden verstrekt omdat Veilig Thuis anders geen acties in gang kan zetten naar aanleiding van de melding. Daarbij is de anonimiteit van de melder niet gegarandeerd. Mede hierdoor zal in de praktijk de melding meestal door de directeur, aandachtsfunctionaris of ib'er worden verricht. Melding door de directeur, aandachtsfunctionaris of ib'er biedt bovendien enige bescherming van de relatie tussen de leerkracht en de ouder(s)/leerling.

Gaat het om huiselijk geweld waarbij meerderjarigen zijn betrokken, dan kan de melding worden gedaan bij Veilig thuis telefoon 0800-2000

Bijlage 3: Achtergrondinformatie over het beroepsgeheim en de meldcode

ALGEMENE ZWIJGPLICHT

Iedere medewerker van De Tjongerwerven CPO die individuele leerlingen begeleidt heeft een beroepsgeheim. Deze zwijgplicht, zoals het beroepsgeheim ook wel wordt genoemd, verplicht om, kort gezegd, geen informatie over de leerling aan derden te verstrekken, tenzij de ouders/leerling hem daarvoor toestemming heeft gegeven, of daarvoor een wettelijke verplichting bestaat. Indien deze toestemming tot het informeren van derden gegeven is, wordt de informatie over de leerling verstrekt.

De hierboven beschreven algemene zwijgplicht is niet specifiek opgenomen in een bepaalde wet, maar wordt afgeleid uit de privacybepalingen uit het Europees Verdrag voor de Rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (artikel 8) en uit de Grondwet (artikel 10). Deze bepalingen worden nog eens ondersteund door artikel 272 Wetboek van Strafrecht dat een verbod bevat op het verbreken van geheimen die aan een beroepskracht zijn toevertrouwd.

SPECIFIEKE ZWIJGPLICHT

Een aantal beroepsgroepen kent een specifieke zwijgplicht die is geregeld in een 'eigen' wet. Dit geldt bijvoorbeeld voor medisch hulpverleners, zoals artsen en verpleegkundigen. Dit is voor het onderwijs alleen van toepassing voor vertrouwensinspecteurs (artikel 6 van de Wet op het onderwijstoezicht).

PARADOX VAN DE GEHEIMHOUDINGSPLICHT

Er doet zich bij de omgang met de zwijgplicht een zekere paradox voor. De zwijgplicht is hét instrument bij uitstek om er voor te zorgen dat mensen naar de beroepskracht toe komen en ook bereid zijn om open over hun zorgen te spreken. Ze mogen er immers op vertrouwen dat hun verhaal niet zomaar elders terecht komt. Maar een te rigide omgang met het beroepsgeheim kan tot gevolg hebben dat leerlingen/ouders die dringend hulp nodig hebben juist niet geholpen worden omdat de beroepskracht meent dat hij vanwege zijn beroepsgeheim niet in mag grijpen. Al met al is de omgang met het beroepsgeheim een vorm van evenwichtskunst: geheimhouding waar mogelijk, zorgvuldige doorbreking van het geheim waar nodig. Hieronder wordt een handreiking geboden voor zover het gaat om signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling.

VRAGEN VAN TOESTEMMING

Bij het verstrekken van gegevens van een leerling aan een ander, dus ook bij het doen van een melding aan Veilig Thuis, geldt als hoofdregel dat de medewerker zich inspannt om toestemming voor de melding te krijgen. Deze meldcode schetst daarvoor de werkwijze. Geven ouder/leerling toestemming, dan kan een melding worden gedaan. Weigeren de ouders/leerling ondanks de inspanning van de medewerker hun toestemming, dan houdt het niet op, maar maakt de medewerker een nieuwe afweging binnen het conflict van plichten.

CONFLICT VAN PLICHTEN

Zo oud als de zwijgplicht is ook de notie dat een beroepskracht door het beroepsgeheim in de knel kan komen. Er kunnen zich situaties voordoen waarin alleen door te spreken de leerling geholpen kan worden, terwijl er voor dit spreken geen toestemming is. Er kan in dat geval sprake zijn van een conflict van plichten. De plicht om te zwijgen vanwege het beroepsgeheim botst met de plicht om te helpen juist door met een ander over de leerling te spreken. Het gaat

dan altijd om een leerling die zich in een ernstige situatie bevindt en die alleen kan worden geholpen door een ander bij de aanpak te betrekken.

In de rechtspraak wordt in geval van een conflict van plichten erkend dat een beroepskracht ook zonder toestemming mag spreken. Uiteraard moet een dergelijk besluit om de zwijgplicht te doorbreken zorgvuldig worden genomen.

Beantwoording van de volgende vijf vragen leidt doorgaans tot een zorgvuldige besluitvorming:

1. Kan ik door te spreken zwaarwegende belangen van mijn leerling behartigen?
2. Is er een andere mogelijkheid om ditzelfde doel te bereiken zonder dat ik mijn beroepsgeheim hoeft te verbreken?
3. Waarom is het niet mogelijk om toestemming van de ouders/leerling te vragen of te krijgen voor het bespreken van zijn situatie met iemand die kan helpen?
4. Zijn de belangen van de leerling die ik wil dienen met mijn spreken zo zwaar dat deze naar mijn oordeel opwegen tegen de belangen die de ouders/leerling hebben bij mijn zwijgen?
5. Als ik besluit om te spreken aan wie moet ik dan welke informatie verstrekken zodat het geweld of de mishandeling effectief kan worden aangepakt?

POSITIE VAN DE LEERLING

Omdat leerlingen zich over het algemeen in een afhankelijke positie bevinden ten opzichte van hun ouders, waardoor ze minder goed in staat zijn zelf op te treden tegen mishandeling of geweld, zal een beroepskracht eerder dan 'gemiddeld' kunnen besluiten dat hij zijn zwijgplicht verbreekt.

NB: Voor een zorgvuldige besluitvorming is het noodzakelijk dat de situatie, voordat een besluit om de zwijgplicht te doorbreken genomen wordt, besproken wordt met de aandachtsfunctionaris, ib'er en de directeur en zo nodig ook (op basis van anonieme gegevens) advies ingewonnen wordt bij Veilig Thuis.

BEOORDELING VAN EEN BESLUIT OVER HET DOORBREKEN VAN HET BEROEPSGEHEIM

Zou achteraf een toetsende organisatie gevraagd worden om een oordeel te geven over het optreden van de beroepskracht, dan wordt vooral de zorgvuldigheid beoordeeld waarmee het besluit om de geheimhouding te verbreken tot stand is gekomen. Daarbij wordt onder andere gelet op:

- collegiale consultatie;
- raadpleging van Veilig Thuis
- aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen;
- zorgvuldige en concrete afweging van belangen;
- de contacten die er met de ouders/leerling zijn geweest over de melding. Concreet gaat het er dan om of de beroepskracht zich, gelet op zijn mogelijkheden en op de omstandigheden waarin de leerling verkeert, heeft ingespannen om ouders/leerling toestemming te vragen of om ouders/leerling te informeren, indien het verkrijgen van toestemming niet mogelijk bleek.

Het is, ook in verband met de toetsbaarheid van het besluit achteraf, belangrijk om een besluit over het doen van een melding zonder dat daarvoor toestemming is gegeven zorgvuldig vast te leggen. Niet alleen de melding dient te worden vastgelegd, ook de belangen die zijn afgewogen en de personen die van te voren over het besluit zijn geraadpleegd.

Bijlage 4: Achtergrondinformatie over de rol van de leerling in gesprekken (leeftijdsinvloed)

De Wet bescherming persoonsgegevens bepaalt dat een leerling vanaf zijn 16e jaar zelf toestemming geeft aan een beroepskracht voor het verstrekken van zijn gegevens aan een ander (al dan niet in de vorm van het doen van een melding). De Wet op de jeugdzorg en de Wet inzake de geneeskundige behandelingsovereenkomst geven dit recht zelfs al vanaf 12 jaar. Toch moet over een melding, als het gaat om een jongere vanaf 12 of 16 jaar die nog thuis woont, ook besproken worden met de ouders. Want bij de melding worden doorgaans niet alleen gegevens over de jongere verstrekt maar ook over zijn ouder(s).

Leerlingen in de basisschoolleeftijd (tot en met 12 jaar) mogen dus niet zelf beslissen over het verstrekken van gegevens aan derden. Hierover moet het gesprek met de ouders (voogd of verzorgers) gevoerd worden.

Bijlage 5: Achtergrondinformatie over hoe te handelen in noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat de leerling daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, kunt u meteen advies vragen aan Veilig Thuis. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan kunt u zo nodig in hetzelfde gesprek een melding doen zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet. In noodsituaties kunt u overigens ook contact zoeken met de Raad voor de Kinderbescherming of met de crisisdienst van het Bureau Jeugdzorg en/of de politie vragen om hulp te bieden.

LET OP: Doe dit niet alleen! Overleg uw handelen vooraf met de directeur, aandachtsfunctionaris, de IB-er of de vertrouwenspersoon. In dit overleg wordt afgewogen of er werkelijke sprake is van een noodsituatie en wordt afgesproken wie de eventuele melding zal gaan doen. De directeur zal de melding verrichten ter bescherming van de relatie tussen leerkracht en ouder(s). De anonimiteit van de melder is niet gegarandeerd. De directeur is aanspreekpunt en daarmee formeel de melder.

Belangrijke telefoonnummers voor noodsituaties:

- Veilig Thuis: 0800-2000
- Politie voor noodgevallen: 112

Ten slotte: In geval van ernstige incidenten, of (verwachte) belangstelling van de pers, dient de directeur bestuurder geïnformeerd te worden.

Bijlage 6: Achtergrondinformatie met betrekking tot huiselijk geweld

KENMERKEN VAN HUISELIJK GEWELD

- Er is altijd sprake van een machtsverschil tussen de dader en het slachtoffer. Bijvoorbeeld tussen man en vrouw of tussen ouders en kind. Daders kiezen de meest kwetsbare slachtoffers.

RISICOFACTOREN VOOR RELATIONEEL GEWELD ZIJN

- een laag zelfbeeld/weinig zelfvertrouwen
- lage sociaaleconomische status
- overmatig alcohol- en drugsgebruik
- relationele factoren, bijvoorbeeld slechte communicatie, snelle relatievorming
- opgegroeid in een gezin waarin gebrek is aan aandacht
- opgroeien in een gezin waarin mishandeling en verwaarlozing spelen

(Bron: Van Schaik 2005, Mastenbroek 1995)

VORMEN VAN HUISELIJK GEWELD

Huiselijk geweld kan fysiek, seksueel en psychisch van aard zijn, en omvat gedragingen als fysieke verwaarlozing, slaan, schoppen, vastbinden, anderszins pijn doen en/of verwonden, psychische verwaarlozing, intimideren, sociaal isoleren, vernederen, uitbuiten, manipuleren, aanranden, verkrachten, tot seksueel gedrag dwingen, onthouding van voorbehoedsmiddelen en het opzettelijk besmetten met een soa.

Geweld in relaties kent meestal een geleidelijke opbouw. Aan het begin worden gewelddadige relaties gekenmerkt door controlerend gedrag, jaloezie, extreem veel aandacht voor het doen en laten van de ander en een zeer snelle relatievorming. Duidelijk is dat de angst voor onafhankelijkheid van het slachtoffer en de angst voor kwetsbaarheid en afhankelijkheid van de dader op elkaar ingrijpen: de dader gaat macht uitoefenen via geweld, het slachtoffer is erg afhankelijk (Mastenbroek 1995). Meestal is de dader een man en het slachtoffer een vrouw, maar ook andersom komt voor. Ook is bekend dat huiselijk geweld voorkomt in homoseksuele en lesbische relaties.

GEVOLGEN VAN HUISELIJKE GEWELD

De gevolgen van huiselijk geweld voor kinderen zijn veel ernstiger dan gedacht. Ook is het geweld veel heftiger dan tot nu toe werd aangenomen. In gezinnen die zijn gemeld bij Veilig Thuis vindt veel en vaak langdurig geweld plaats. Dit blijkt uit een landelijk onderzoek naar kindermishandeling en partnergeweld.

Kindermishandeling en partnergeweld kan in alle gezinnen voorkomen. Maar armoede, werkloosheid en alcoholgebruik spelen in deze gezinnen ook vaak een rol. De gevolgen voor kinderen zijn ernstig. Uit het onderzoek blijkt dat vier op de tien kinderen traumatische klachten heeft. Ze krijgen last van depressiviteit of angstproblemen.

Bron: https://www.huiselijkgeweld.nl/nieuws/2018/191118_gevolgen-huiselijk-geweld-ernstiger-dan-gedacht

Bijlage 7: Signaleringslijst Kindermishandeling 4-12 jaar

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waarvan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

DE SIGNALLEN

Lichamelijk welzijn:

- Blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij- , krab- en bijtwonden
- Groeiachterstand
- Te dik
- Slecht onderhouden gebit
- Regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- Kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- Oververmoeid
- Vaak ziek
- Ziektes herstellen slecht
- Kind is hongerig
- Eetstoornissen
- Achterblijvende motoriek
- Niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Gedrag van het kind, algemeen:

- Timide, depressief
- Weinig spontaan
- Passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- Apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- In zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- Labiel
- Erg nerveus
- Hyperactief
- Negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- Negatief lichaamsbeeld
- Agressief, vernielzucht
- Overmatige masturbatie

Gedrag tegenover andere kinderen:

- Agressief
- Speelt weinig met andere kinderen
- Wantrouwend
- Niet geliefd bij andere kinderen

Gedrag tegenover ouders:

- Angstig, schrikachtig, waakzaam
- Meegaand, volgzaam
- Gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder bijzijn van ouders

Gedrag tegenover andere volwassenen:

- Angst om zich uit te kleden
- Angst voor lichamelijk onderzoek
- Verstijft bij lichamelijk contact
- Angstig, schrikachtig, waakzaam
- Meegaand, volgzaam
- Agressief
- Overdreven aanhankelijk
- Wantrouwend
- Vermijdt oogcontact

Overig gedrag:

- Plotselinge gedragsverandering
- Gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- Slechte leerprestaties
- Rondhangen na school
- Taal- en spraakstoornissen

Gedrag van de ouder:

- Onverschillig over het welzijn van het kind
- Laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- Troost het kind niet
- Geeft aan het kind niet meer aan te kunnen
- Is verslaafd
- Is ernstig (psychisch) ziek
- Kleedt het kind te warm of te koud aan
- Zegt regelmatig afspraken af
- Houdt het kind vaak thuis van school
- Heeft irreële verwachtingen van het kind
- Zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie:

- Samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- Sociaal isolement
- Alleenstaande ouder
- Partnermishandeling
- Gezin verhuist regelmatig
- Slechte algehele hygiëne

SIGNALLEN SPECIFIEK VOOR SEKSUEEL MISBRUIK

Lichamelijk welzijn:

- Verwondingen aan geslachtsorganen
- Vaginale infecties en afscheiding
- Jeuk bij vagina of anus
- Pijn in bovenbenen
- Pijn bij lopen of zitten
- Problemen bij plassen
- Urineweginfecties
- Seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind:

- Drukt benen tegen elkaar bij lopen
- Afkeer van lichamelijk contact
- Maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- Extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- Zoekt seksuele toenadering tot volwassenen

Bijlage 8: Vragenlijst over 'opvallend gedrag van een leerling'

Gebruik deze lijst tezamen met de signaleringslijst uit bijlage 7

Naam leerling(e): _____ jongen/meisje

Leeftijd/groep: _____

- 1 Sinds wanneer vertoont het kind opvallend gedrag?
- 2 Is er de laatste tijd iets in het gedrag of in de situatie van het kind veranderd?
- 3 Het opvallende gedrag bestaat uit (zie ook bijlage 2):
- 4 Hoe is de verhouding tot de medeleerlingen?
- 5 Hoe is de uiterlijke verzorging van het kind, zoals kleding en dergelijke?
- 6 Hoe is de verhouding tot vrouwelijke/mannelijke leerkrachten?
- 7 Hoe is het contact tussen de school en de ouders?
- 8 Zijn er bijzonderheden over het gezin te melden? Indien mogelijk ook de bron vermelden.
- 9 Wat is er bij u bekend over eventuele broertjes en zusjes?
- 10 Zijn er opvallende veranderingen in de schoolresultaten?

Volgens de Wet op Persoonsregistraties hebben ouders het recht op inzage en correctie in het dossier van hun kind. Daarom dienen gegevens in het dossier zorgvuldig en zo objectief mogelijk te worden beschreven. Persoonlijke werkaantekeningen zijn geen onderdeel van het dossier en niet ter inzage voor ouders. Het is daarom belangrijk zeer zorgvuldig om te gaan met deze werkaantekeningen. Zet deze niet op naam. Zodra het mogelijk is vernietigt u ze.

Bijlage 9: Signaleringslijst

Naam leerling(e): _____jongen/meisje

Leeftijd/groep: _____

Beroepskracht: _____

Aanvinken welke signalen worden geconstateerd bij de leerling

Geconstateerde signalen m.b.t. lichamelijk welzijn

- ☐ Blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij- , krab- en bijtwonden
- ☐ Groeiachterstand
- ☐ Te dik
- ☐ Slecht onderhouden gebit
- ☐ Regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- ☐ Kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- ☐ Oververmoeid
- ☐ Vaak ziek
- ☐ Ziektes herstellen slecht
- ☐ Kind is hongerig
- ☐ Eetstoornissen
- ☐ Achterblijvende motoriek
- ☐ Niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Geconstateerde signalen m.b.t. gedrag van het kind, algemeen:

- ☐ Timide, depressief
- ☐ Weinig spontaan
- ☐ Passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- ☐ Apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- ☐ In zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- ☐ Labiel
- ☐ Erg nerveus
- ☐ Hyperactief
- ☐ Negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- ☐ Negatief lichaamsbeeld
- ☐ Agressief, vernielzucht
- ☐ Overmatige masturbatie

Geconstateerde signalen m.b.t. gedrag tegenover andere kinderen:

- ☐ Agressief
- ☐ Speelt weinig met andere kinderen
- ☐ Wantrouwend
- ☐ Niet geliefd bij andere kinderen

Geconstateerde signalen m.b.t. gedrag tegenover ouders:

- ☐ Angstig, schrikachtig, waakzaam
- ☐ Meegaand, volgzzaam
- ☐ Gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

Geconstateerde signalen m.b.t. gedrag tegenover andere volwassenen:

- ☐ Angst om zich uit te kleden
- ☐ Angst voor lichamelijk onderzoek
- ☐ Verstijft bij lichamelijk contact
- ☐ Angstig, schrikachtig, waakzaam
- ☐ Meegaand, volgbaar
- ☐ Agressief
- ☐ Overdreven aanhankelijk
- ☐ Wantrouwend
- ☐ Vermijdt oogcontact

Geconstateerde signalen m.b.t. overig gedrag:

- ☐ Plotselinge gedragsverandering
- ☐ Gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- ☐ Slechte leerprestaties
- ☐ Rondhangen na school
- ☐ Taal- en spraakstoornissen

Geconstateerd gedrag van de ouder:

- ☐ Onverschillig over het welzijn van het kind
- ☐ Laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- ☐ Troost het kind niet
- ☐ Geeft aan het niet meer aan te kunnen
- ☐ Is verslaafd
- ☐ Is ernstig (psychisch) ziek
- ☐ Kleedt het kind te warm of te koud aan
- ☐ Zegt regelmatig afspraken af
- ☐ Houdt het kind vaak thuis van school
- ☐ Heeft irreële verwachtingen van het kind
- ☐ Zet het kind onder druk om te presteren

Geconstateerde signalen m.b.t. gezinssituatie:

- ☐ Samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- ☐ Sociaal isolement
- ☐ Alleenstaande ouder
- ☐ Partnermishandeling
- ☐ Gezin verhuist regelmatig
- ☐ Slechte algehele hygiëne

SIGNALEN SPECIFIEK VOOR SEKSUEEL MISBRUIK

Geconstateerde signalen m.b.t. Lichamelijk welzijn:

- ☐ Verwondingen aan geslachtsorganen
- ☐ Vaginale infecties en afscheiding
- ☐ Jeuk bij vagina of anus
- ☐ Pijn in bovenbenen
- ☐ Pijn bij lopen of zitten
- ☐ Problemen bij plassen
- ☐ Urineweginfecties
- ☐ Seksueel overdraagbare aandoeningen

Geconstateerde signalen m.b.t. gedrag van het kind:

- ☐ Drukt benen tegen elkaar bij lopen
- ☐ Afkeer van lichamelijk contact
- ☐ Maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- ☐ Extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- ☐ Zoekt seksuele toenadering tot volwassenen

Bijlage 10 samenvatting stappenplan (AGNES< WELLICHT ALS BIJLAGE 1)

Stappenplan toepassing Meldcode

Wegingskader (stap 4 en 5)

1. VERMOEDEN WEGEN

Ik heb de stappen 1 t/m 3 van de Meldcode doorlopen en

A: op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig: dossier vastleggen en sluiten

B: ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling Het bevoegd gezag van mijn school is op de hoogte (in geval het vermoeden door schoolmedewerker wordt geconstateerd). Ga verder naar afweging 2.

2. VEILIGHEID

Op basis van de stappen 1 t/m 4 van de Meldcode schatten wij als school (functionarissen en bevoegd gezag)/ leerplicht in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid:

A: NEE -> ga verder naar afweging 3

B: JA of twijfel -> direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis. De afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen.

3. HULP

Ben ik, of iemand anders in mijn school of een ketenpartner /ben ik als leerplichtambtenaar in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis, die binnen 5 werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder

B: JA -> ga verder met afweging 4

4. HULP

Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis

B: JA -> hulp in gang zetten, termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn. Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem casemanager. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.

5. RESULTAAT

Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis

B: JA -> hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren van de veiligheid van alle betrokkenen

Verklarende woordenlijst

Veilig thuis	Advies en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling
Beroepskracht	Degene die voor De Tjongerwerven CPO al dan niet in dienstbetrekking werkzaam is en die in dit verband aan leerlingen van de instantie zorg, begeleiding, onderwijs, of een andere wijze van ondersteuning biedt
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst voor het Primair Onderwijs
De Stichting	Stichting De Tjongerwerven Christelijk Primair Onderwijs
IB	Intern begeleider
OZT	Onderwijs Zorgteam
Vertrouwenspersoon	De aan de school verbonden vertrouwenspersoon
Zorgteam	Team waarin zorgleerlingen worden besproken. Dit team kan bestaande uit IB'er, schoolmaatschappelijk werk, schoolverpleegkundige, vertrouwenspersoon en directeur.
Aandachtsfunctionaris	Vergelijkbaar met een ib'er of zorgcoördinator. Medewerkers kunnen bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld bij deze persoon terecht. Zorgt voor implementatie van de meldcode en coördineert het signaleringsproces, verwijzing en zorg rondom de leerling en het gezin.